

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของพฤติกรรมครอบครัวต่อวุฒิภาวะทางอารมณ์ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสพติดของวัยรุ่น ในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ วัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปีบริบูรณ์ ที่เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ วัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปีบริบูรณ์ ที่เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด ในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2544 ถึงเดือนธันวาคม 2544 จำนวน 73 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัว และแบบทดสอบวุฒิภาวะทางอารมณ์ จำนวน 2 ชุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัว แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาของวัยรุ่น บุคคลที่วัยรุ่นพักอาศัยอยู่ด้วย บทบาทของผู้ปกครอง สถานภาพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อวัยรุ่น เป็นแบบใช้ตัวเลือก 3 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัว)

แบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และวางแนวทางในการสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัว

2. ศึกษาเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมครอบครัว ในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน ในศูนย์บำบัดรักษา ยาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อกำหนดรูปแบบและรายละเอียดของข้อคำถาม

3. ร่างแบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัว ในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อวัยรุ่น เป็นแบบใช้ตัวเลือก 3 ตัวเลือก ซึ่งแต่ละตัวเลือกเป็นตัวแทนของลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง 3 ลักษณะ ผู้ตอบจะต้องเลือกตอบตามความเป็นจริงเพียง 1 ตัวเลือก เท่านั้นในแต่ละข้อ การเรียงลำดับตัวเลือกจะสลับกันไม่เหมือนกันในแต่ละข้อ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสถานการณ์สมมติทั่ว ๆ ไปที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
2. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
3. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ขอคำแนะนำ แก้ไข และปรับปรุงข้อคำถามให้มีความเหมาะสมและครอบคลุมในรายละเอียดของเนื้อหา โดยจะใช้เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ 80 % หรือ 3 ใน 4 ส่วน

4. ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัว ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องทางภาษาอีกครั้ง

5. นำแบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัว ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับวัยรุ่นอายุระหว่าง 14-18 ปีบริบูรณ์ ที่เข้ารับการบำบัดรักษาเสพติด ในศูนย์บำบัดรักษาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

6. นำผลการทดลองใช้เครื่องมือที่ได้ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของ Cronbach ของแบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัวตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

7. นำแบบสอบถามที่ได้ค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสม นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบบุคลิกภาพทางอารมณ์ เป็นแบบใช้ตัวเลือก 3 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ (แบบทดสอบบุคลิกภาพทางอารมณ์)

แบบทดสอบบุคลิกภาพทางอารมณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ และวางแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดภาวะทางอารมณ์
 2. ศึกษาเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางอารมณ์ ตลอดจนประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน ในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อกำหนดรูปแบบและรายละเอียดของข้อคำถาม

3. ร่างแบบทดสอบวัดภาวะทางอารมณ์ เป็นแบบใช้ตัวเลือก 3 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือก แสดงถึงระดับความสามารถทางภาวะทางอารมณ์ และตามคำแนะนำนักคะแนนตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

3 คะแนน หมายถึง มีความสามารถทางภาวะทางอารมณ์ ในระดับสูง

2 คะแนน หมายถึง มีความสามารถ ทางภาวะทางอารมณ์ ในระดับปานกลาง

1 คะแนน หมายถึง มีความสามารถทางภาวะทางอารมณ์ ในระดับต่ำ

ผู้ตอบจะต้องเลือกตอบตามความเป็นจริงเพียง 1 ตัวเลือกเท่านั้นในแต่ละข้อการเรียงลำดับตัวเลือก จะสลับกันไม่เหมือนกันในแต่ละข้อ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสถานการณ์สมมติทั่วไป ที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ขอคำแนะนำ แก้ไข และปรับปรุงข้อคำถามให้มีความเหมาะสมและครอบคลุมในรายละเอียดของเนื้อหา โดยจะใช้ เกณฑ์ดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ 80 % หรือ 3 ใน 4 ส่วน

4. ปรับปรุง แก้ไขแบบทดสอบวัดภาวะทางอารมณ์ ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องทางภาษา อีกครั้ง

5. นำแบบทดสอบวัดภาวะทางอารมณ์ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับวัยรุ่นอายุระหว่าง 14-18 ปีบริบูรณ์ ที่เข้ารับการ บำบัดรักษาเสพติด ในศูนย์บำบัดรักษาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

6. นำผลการทดลองใช้เครื่องมือที่ได้ไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบ ภาวะทางอารมณ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

7. นำแบบสอบถามที่ได้ค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสม นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่ และนัดหมายวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้นำแบบสอบถามและแบบทดสอบไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ณ ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่อริม จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. แบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัวและแบบทดสอบวุฒิภาวะทางอารมณ์ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ (t-test) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยที่มากกว่า 2 กลุ่ม (F-test) โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
3. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองแต่ละประเภท และวุฒิภาวะทางอารมณ์ของวัยรุ่น วิเคราะห์โดยใช้สถิติ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

เกณฑ์การพิจารณาคำตอบและแปลคะแนน

เกณฑ์การพิจารณาคำตอบและแปลคะแนนแบบสอบถามพฤติกรรมครอบครัว แต่ละตัวเลือก เป็นตัวแทนของลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง 3 ลักษณะ ซึ่งพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- (3) ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- (2) ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
- (1) ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

ตัวอย่าง

ข้อ 7. ผู้ปกครองมีวิธีการอย่างไร เมื่อต้องการให้ท่านปฏิบัติตามคำสั่งสอน

ก. ใช้วิธีขู่เพื่อให้กลัว (1)

ข. มีเหตุผลอธิบายก่อนจะให้ปฏิบัติตาม (3)

ค. ปลอຍตามใจจะปฏิบัติตามหรือไม่ก็ได้ (2)

การแปลคะแนน เนื่องจากวิธีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แต่ละคนจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 ลักษณะร่วมกัน ไม่สามารถแยกได้ว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูลักษณะหนึ่งลักษณะใด เพียงลักษณะเดียวเท่านั้น จึงใช้การหาค่าเฉลี่ยที่ได้จากข้อเลือกแต่ละลักษณะการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 ลักษณะ ในแต่ละข้อมารวมกัน ถ้าค่าเฉลี่ยของการอบรมเลี้ยงดูแบบใดสูงสุด แสดงว่าผู้ตอบคนนั้นมีแนวโน้มที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนั้น ๆ มากที่สุด

เกณฑ์การพิจารณาคำตอบและแปลคะแนนแบบทดสอบวุฒิภาวะทางอารมณ์ แต่ละตัวเลือกแสดงถึงระดับความสามารถและค่าน้ำหนักคะแนนวุฒิภาวะทางอารมณ์ ตามที่กำหนดไว้โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณา ดังนี้

3 คะแนน หมายถึง มีความสามารถทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ ในระดับสูง

2 คะแนน หมายถึง มีความสามารถทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ ในระดับปานกลาง

1 คะแนน หมายถึง มีความสามารถทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ ในระดับต่ำ

ตัวอย่าง

ข้อ 4. ทุกครั้งที่มียารมณ์ดีหรืออารมณ์เสียท่านสามารถรู้ตัวเองหรือไม่

ก. บางครั้งก็รู้ตัวแต่บางครั้งก็ไม่รู้ตัวเหมือนกัน (2)

ข. จะรู้ตัวดีทุกครั้ง (3)

ค. ไม่รู้ตัวเลย (1)

การแปลผลคะแนน

การแปลผลคะแนน โดยการรวมคะแนนที่ได้จากข้อเลือกในแต่ละข้อครบทุกข้อ แล้วหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถทางวุฒิภาวะทางอารมณ์และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะได้ช่วงคะแนน ดังนี้

62-75 หมายถึง มีความสามารถทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ในระดับสูง

54-61 หมายถึง มีความสามารถทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ในระดับปานกลาง

1-53 หมายถึง มีความสามารถทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ในระดับต่ำ